

Saksutredning

Arkivsak: 2025/3250-1

Saksbehandler: Kristian Gisvold

Sakens gang

Saksnr.	Møtedato	Utvalg
	02.12.2025	Skaun valgstyre
	16.12.2025	Kommunestyret

Endring av antall stemmekretser

Kommunedirektørens innstilling

Fra og med kommune- og fylkestingsvalget 2027:

- Reduseres antallet stemmekretser fra fem (Børsa, Buvika, Viggja, Jåren-Råbygda og Venn) til tre (Børsa, Buvika og Venn).
- Det vurderes tiltak for å øke andelen forhåndsstemmer i hele kommunen.

Bakgrunn for saken

Før stortingsvalget i 2025 ble det vedtatt å beholde de fem gjeldende valgkretsene. Før kommune- og fylkestingsvalget i 2027 ønsker vi igjen å løfte saken, hovedsakelig på bakgrunn av:

- Valglokaler - Bygningene som tidligere ble brukt på Viggja og Jåren-Råbygda blir trolig solgt før valget skal gjennomføres.
- Flere velger å forhåndsstemme, færre stemmer på valgdagen
- Økonomi og bemanning - I stemmelokalene i Børsa og Venn er det kapasitet til å ta imot flere velgere uten betydelig oppbemanning

Tallene fra valget i 2025 viser at folk velger å forhåndsstemme der det er mulig. Vi vil sette inn tiltak for å øke andelen som forhåndsstemmer også utenfor Børse.

Valglokaler

I valgloven er det tydelig presisert hvilke krav som gjelder for universell utforming av valglokaler. Gjennomgangen før valget i 2025 viste at verken Viggja oppvekstsenter eller Jåren-Råbygda oppvekstsenter tilfredstilte de nye kravene, og at det ville bli uforholdsmessig dyrt å oppgradere lokalene til å møte kravene.

Av den grunn leide vi Viggjarheim for bruk i Viggja valgkrets, samtidig som vi brukte bygningene som tidligere rommet Jåren-Råbygda oppvekstsenter, med forbehold om at lokalet ikke var universelt utformet, og dermed ikke tilgjengelig for alle.

Før kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2027 vil trolig både Jåren-Råbygda oppvekstsenter og Venn oppvekstsenter være solgt, da kommunestyret har vedtatt salg av bygningene.

Å bruke lokaler som kommunen ikke eier, er i utgangspunktet ikke et problem. Samtidig gir det oss noen nye risikofaktorer vi må forberede oss på. Blant annet må vi selv sørge for stabil og god tilgang til internett, og vi vil aldri få like god kontroll på sikkerheten til et leid lokale, som til et lokale vi selv eier, for eksempel med tanke på brannsikkerhet og hvem som har tilgang til bygget i forkant av valgdagen.

Under valget i 2025 opplevde vi at nettet falt ut i korte perioder på Viggjarheim. Årsaken var at ruterne var plassert på et ustrategisk sted. Dette var en feil som ble gjort fordi vi ikke hadde tilstrekkelig kjennskap til lokalet, og som igjen førte til at et lite antall velgere måtte avgi stemmen i beredskapskonvolutt. En slik hendelse er isolert sett ikke et problem, vi har dyktige valgmedarbeidere som har fått opplæring og kan håndtere slike situasjoner. Å bruke lokaler vi ikke selv eier, kan imidlertid øke sjansen for at slike ting skjer. Og hvis det skjer mange uforutsette situasjoner, kan det svekke både velgernes opplevde trygghet og tillit til valgsystemet, samtidig som det øker risikoen for at menneskelige feil kan oppstå.

I noen tilfeller er det hensiktsmessig å bruke leide lokaler, på tross av risikoen knyttet til det. På Viggja og Jåren-Råbygda ble det imidlertid mottatt i underkant av 150 stemmer på hvert sted. Når det også er snakk om leiekostnadene for lokalene, samt de relativt korte avstandene – 7 minutters kjøring mellom Viggja og Børse og 10 minutters kjøring mellom Jåren-Råbygda og Venn – mener vi gevinsten i dette tilfellet ikke veier tyngre enn risikoen.

Oversikt over mottatte stemmer på valgdagen i 2025:

Børsa:	765
Buvika:	1057
Jåren-Råbygda:	143
Venn:	340
Viggja:	145

I tillegg til erfaringene fra stortingsvalget i 2025, står argumentasjonen om økonomisk innsparing og kvalitet ved gjennomføring av valg fra vedlagt saksframlegg i sak 1/2024 i valgstyret seg fortsatt.

Velgeradferd

Andel som har valgt å forhåndsstemme ved stortingsvalg i Skaun kommune:

2013	2017	2021	2025
20,3 %	28,7 %	48,3 %	51,6 %

Andel som har valgt å forhåndsstemme ved kommunestyrevalg i Skaun kommune:

2011	2015	2019	2023
Ingen data	15,4 %	23,6 %	49,1 %

Av tallene ser vi en markant økning i antallet forhåndsstemmer mellom kommunestyrevalget i 2019 og stortingsvalget i 2021. Covid-19 gjorde noe med velgeradferden, som festet seg selv etter pandemien var over.

Samtidig viser tallene fra valget i 2025 at det er en høyere andel personer som forhåndsstemmer i Børsa, sammenlignet med de andre valgkretsene i kommunen. Børsa er den eneste valgkretsen som har hatt et allment tilgjengelig lokale for forhåndsstemming. Det kan tyde på at velgerne ønsker å forhåndsstemme der det er mulig.

Det er ressurskrevende å skulle bemanne forhåndsstemmelokaler utenfor Skaun rådhus. Forhåndsstemmingen på rådhuset ble i stor grad bemannet av kommuneansatte, og skal vi ha lokaler andre steder i kommunen kan vi bli nødt til å ansette eksterne

medarbeidere, eller å ta flere kommunalt ansatte ut av sine vanlige jobber. Samtidig tror vi at en slik kostnad vil være verdt det, både for å møte velgernes behov, men også for å sikre økt tilstedeværelse i hele kommunen under forhåndsstemmeperioden.

Det er derfor kommunedirektørens innstilling at vi bør bruke ressurser på å øke andelen som forhåndsstemmer i hele kommunen, heller enn å opprettholde våre minst besøkte valglokaler på valgdagen.

Kompenserende tiltak

Det er viktig at alle får muligheten til å stemme ved de kommende valgene, selv om deres valglokale legges ned. Derfor ønsker vi derfor å bruke ressurser før de kommende valgene på å møte velgerne og kartlegge hva de ønsker og trenger.

Nøyaktig hvordan dette vil skje, må vi finne ut i samråd med aktuelle råd og utvalg, som for eksempel råd for mennesker med funksjonsnedsettelse, Skaun eldreråd, Skaun ungdomsråd og valgstyret.

Folkehelsevurdering

Ikke vurdert

Miljømessig vurdering

Vurdert i sak 1/2024 i Skaun valgstyre, se vedlegg.

Økonomisk vurdering

Vurdert i sak 1/2024 i Skaun valgstyre, se vedlegg.

Vedlegg

- 1 Endring av antall stemmekretser
- 2 Valgregnskap 2017-2023